

Знаех това, но след като го прочетох някъде в прав текст и изведнъж идеята за магнетизма между тези две необятни материји ме осени като личностно съкровено откритие, интересът ми към работата му наистина се превърна в някаква постоянна емоционална привързаност, тъй като в последните ми две (също соло) куклени представления “Кокоска с брошка” и “Аз, Душата” това съешаване беше главно мое предизвикателство. Много интересни прояви на това негово увлечение са режисурата и участието му в швейцарската продукция на операта на Хендел “Acis & Galatea” (2007, “Асис и Галатея”) и в холандската продукция на операта на съвременния композитор Ксенакис “Oresteia” (“Орестия”).

В момента Невил Трентър е само на 53 години. Пред него все още има необятен хоризонт за работа, експеримент, изненада, творческо забавление и мисионерство в името на развитието и обогатяването на кукленото изкуство. От сърце желая на българската публика в най-близко бъдеще да има възможност да съпреживее на родна земя изключителното творчество на този голям световен артист. А на амбициозните млади куклени творци препоръчвам да пътуват и специално да се срещнат с него. Една такава среща мотивира за цял живот.

“Кукларят от Мантуа”

Българи разказват за италиански куклен маестро

Тази година приключиха снимките на документалния филм “Il Burattinaio di Mantova”, (“Кукларят от Мантуа”), създаден от български екип. Лентата, която през лятото имаше успешна премиера в Мантуа, а по-късно участваше и в един от най-престижните куклени фестивали в италианския град Червия, е посветена на известния италиански кукленик от Ломбардия (Мантуа) Аугусто Корниани.

Режисьор и отговорен оператор е Иван Тонев (Арс Дигитал Студио). Той е познат в италианските киносреди и като продуцент на филма, който силно ги развълнува – “Преводачката на черно-бели филми” на Стефан Москов. Сценографията е на Свила Величкова, работила в спектаклите на Стефан Москов – “Улицата”, “Майстора и Маргарита” и “Одисей”, представен първо пред германска публика. Оператор на филма е Илия Вучков, а звукът е дело на Благомир Алексиев (Арс Дигитал Студио). Сценаристи са театроведката Мирослава Топчиева-Поцато, която от няколко години живее и работи в Италия, и Маурицио Корниани, който е и продуцент на филма.

Маурицио е син на героя на филма – Аугусто Корниани, и е наследил неговата професия. В момента той е директор на Театрален център “Корниани” – една от най-дейните асоциации на куклени актьори в Италия.

Специално за “КуклАрт” Маурицио Корниани и Мирослава Топчиева се съгласиха да ни разкажат подробности около филма.

Т. Г.

– Как се рогу идеята за филма?

Маурицио Корниани: От години исках да разкажа историята на баща ми, който започва кариерата си на кукленик по време на Втората световна война в подземята, забавлявайки деца и възрастни, спасяващи се от бомбардировките. След войната той започва да обикаля селата – първо с колело, а после с малък фиат 500, развеселявайки местните деца, които му се отплащаха с яйца. Аз самият съм отгледан само с яйца и заради това може би кожата ми има този странен тен... (Смее се.) След така наречения италиански индустриален бум баща ми започна да забавлява децата и на по-заможните – адвокати, лекари, евреи. После се насочи към училищата, където представяше интересни, гудактични спектакли. Веднъж, докато си говорехме с Мира, с която винаги има какво да си кажем на тема кукли и куклено изкуство, стигнахме до идеята, че в био-

графията на баща ми се отразява цяло едно поколение улични куклени и граматични артисти, забавлявали децата от времето на Втората световна война до бума на телевизията и интернет. Обратно казано, в определени аспекти баща ми представя историческото развитие на Италия.

Мирослава Топчиева: След като Маурицио избра Иван Тонев и Свила Величкова за филма си, ние започнахме сериозно проучване на биографията на Аугусто Корниани. Тогава, в първоначалните етапи на подготовката на филма, Аугусто бе все още жив, но в инвалидна количка, с тежка форма на Паркинсон, заради което, за съжаление, той не можеше да влезе в кадър и да разказва историята. Хрумна ми, че разказът може да се води от самите кукли, като фокусът да не е насочен само към италианските куклари от периода на Втората световна война, но да разкаже и за други техни колеги по света. Идеята ми бе погкрепена от Свила, коя-

то, виждайки куклите от колекцията на семейство Корниани – голяма част от тях са създадени преди 100 години и наследявани и от други артисти, – прецени, че те “ще понесат” ролята и ще успеят да разкажат историята на маестрото си. Декорът, върху който върви историята, е естествен – самата Мантуа.

Но нарочно няма да разказвам детайли по сценографията, за да не отнема от удоволствието на зрителите, за които се надявам, че ще успеят да видят филма в България. Само ще разкрия, че филмът започва с пътуването на двамата основни герои – Фаджолино и Сандроне. Те тръгват от паметника на Вергилий, който е от Мантуа и е придружавал Данте в ада. Така се прави паралел с ада на Втората световна война, в който влизат и двете кукли, попадайки в подземие по време на бомбардировките. Цветовете се променят, започва “екшън”, зрителите стават свидетели на автентичните “бастунате” – многобройни налагания с бастун по куклата на царя и разигравания на различни сценки между царя и Мусолини.

– Какво е типично за този тип куклен театър, който някога е представлял бащата, Аугусто Корниани, а днес синът - Маурицио Корниани?

Маурицио Корниани: Този тип театър е популярен, в смисъл, че е за народа, за бедните. Той винаги е бил срещу властта и управляващите. Любопитна е и историята на основните “маски” на персонажите от този тип театър. Баща ми ги е пренесъл в Мантуа от Емилия-Романя и неговите два основни персонажа са Фаджолино и Сандроне. Те представляват обединен образ – съответно на Северна и Южна Италия. Фаджолино е беден, винаги изигран. Е, разбира се, понякога се взема в ръце и става

Куклите, избрани от Свила Величкова
Puppets selected by Svila Velichkova

Част от екипа на филма (отляво надясно): Благомир Алексиев, Мирослава Топчиева, Елиза Джемели, Иван Тонев и Маурицио Корниани
Part of the film crew (from left to right): Blagomir Aleksiev, Miroslava Topchieva, Eliza Gemelli, Ivan Tonev and Mauricio

предприемчив. Друга кукла е Пулчинела. Тя е от Неапол, хитра, лукавичка. Давам тези прости примери, за да стане ясно, че в Италия именно заради историята ѝ, в която тя не е единна държава, а конгломерат от различни силни републики, в кукления

театър могат да се открият различни стилове на изява. Това има и своите минуси. Вековните традиции в много отношения притискат съвременните творци и те не успяват да развият много нови форми, така както например е в България. Вие имате творци на много високо ниво, които са измислили нови форми.

Мирослава Топчиева: Бих искала да допълня, че българската

театрална школа оценява от дистанция италианската школа, италианската култура. Кмет на градче, близо до Венеция, ми призна: “Ние, италианците, сме прекалено сити от културно наследство. Нас не ни впечатляват къщите, камбанариите, а вие – чужденците, ги забелязвате. Ето защо ние сме загубили насладата от преоткриването на красотата в изкуството и често, много често, подминаваме онова, пред което чужденците се прекланят...” От друга страна, тази наша българска “жажда и ненаситност” да откриваме и най-малките детайли, в конкретния случай в италианския куклен театър, които дори самите местни италиански артисти не откриват, може да се дължи и на факта, че сме израснали по времето на сивия комунистическия режим.

– Комунизмът си отиде, сега е времето на инициативните. Как се справяте в Италия?

Маурицио Корниани: Към края на кариерата си баща ми бе поканен в едно от най-гледаните италиански предавания “Порто bello”, в което журналистът го определи като последния мохикан сред куклениците. Аз се наех да продължа традицията му, създавайки, образно казано, куклено предприятие. Така бе основан Театрален център “Корниани”. Той има за цел да отговори на съвременните изисквания за “бизнес маркетинг”, които се поставят дори пред занимаващите се с изкуство. Ето защо работим с много общини, театри, туристически центрове. Тук го мен е Елиза Джемели, най-младият и нов член на Центъра, която много ни помогна по реализацията на филма, отговаряйки за художественото изпълнение.

– Какви са първите ви впечатления от работата в Центъра?

Елиза Джемели: Използвам случая да споделя задоволството си от работата с българския екип, от “точното око” на Иван Тонев, който умело улавя, тук ще си позволя да го цитирам, “погарените по време на снимките интересни моменти”. Възхищавам се и от невероятния талант на Свила Величкова, която е сред малкото специалисти сценогра-

фи, успяващи да обединят кукления театър и телевизията.

Мирослава Топчиева: А може би именно в това обединение се крие и оцеляването на кукления театър за новите поколения. Един професор от Милано, който преподава история на кукления театър и е фен на българската куклена школа и по-конкретно на

проф. Илков и проф. Георгиева, разкри, че първите серии на “Топо Джигжо” са създадени според класическите структури на комедия дел арте, а Джигжо не е никакъв нов герой, а чисто и просто – Арлекин. ■

Разговора води
Теогора Георгиева

Историята на едно несъзнателно посято семе

Джина Павлова

Това не е история от биологията. Това е история от изкуството на куклата. Това е история за влиянието на кукленото изкуство и за това как сме от българската куклена школа пониква на американска почва. Историята започва така:

Годината е 1992, нечувана инфлация, недоимък, но светът постепенно започва да отваря вратите си за България. Случайността довежда проф. д-р Хауърд Бленинг от Miami University, Oxford, Ohio, в *Унгарския ресторант* на ул. “Раковски”, понастоящем Нарру Вар. Погледът му се спира на отсрещната сграда и когато разбира от събеседника си, че това е Театралната академия, той без колебание се озовава в ректорския кабинет на проф. Христо Ручков. Ректорът с удоволствие запознава неочаквания си американски гост с програмата на Академията. Хауърд проявява особен интерес към Програмата по куклено актьорско майсторство. На американския професор му трябват само няколко телефонни обаждания и след месец и половина двамата със Съни Сънийски (по това време студент по режисура от класа на проф. Николина Георгиева) се озовахме в Щатите.

Въпреки силния театрален департамент на Университета, никои от Маями не беше помислил дори за кукленото изкуство като за друга форма на театралното. В продължение на два месеца проведохме лекции, демонстрации и workshops. Последва покана за участие в международен театрален (не куклен) фестивал през следващата година за целия клас с две постановки: *Светлини и сенки* на проф. Николина Георгиева и моята – *Лимо Шоу*.

Историята би завършила дотук и би била достатъчно приятна както за нас, така и за Маями. Ние се радвахме на успеха си сред студенти, преподаватели, деца и всякаква публика. Те се радваха да открият екзотичността на изкуството и страната ни. Имаше и няколко пикантни продължения за някои от студентите, вследствие на което се роди българо-американско бебе.

Но както вече казах, тази история не е от биологията, а от изкуството на куклата.

И така, след 13 трудни, емигрантски години същата ме срещна с доцент Джохана Смит от CSUSB – Калифорнийския университет “Сан Бернардино”. Разбрах от общ приятел, че Джохана преподава куклени класове и дори прави куклени постановки в Университета. Натрупалият се у мен скептицизъм от безплодни, дългогодишни опити да открия професионален интерес към кукленото изкуство на университетско ниво в Лос Анджелис, не ми позволи да се подготвя сериозно за тази среща. Отидох в къщата ѝ, носейки със себе си две малки снимки от мои постановки. Както и очаквах, атмосферата на срещата ни беше тотално обсебена от двегодишната ѝ гъщеричка Катя, която безразборно поливаше, където свари, вода от малкото си чайниче. А майка ѝ тичаше след нея, за да предотврати поне част от белите. Така, между две поливания, успях да покажа снимките на Джохана. При вида на тази от *Лимо Шоу*, изражението на лицето ѝ се промени, тялото ѝ замръзна, дори Катя спря да полива.

В следващия момент Джохана ме прегърна със силно граматичен жест и направи невероятното за мен признание: “Знаеш ли, че ти си моят герой и всичко, което съм направила дотук, го дължа на теб!”

Оказа се, че по същото време, когато сме се проявявали с куклените си умения в Miami University, Джохана е била една от многото неориентирани студентки в него. Американското висше образование, за разлика от българското, задължава бъдещите висшестипни да преминат през задължителна общообразователна програма през първите две години от следването си. След втората година студентите могат да определят своята специалност. Джохана направила своя избор – *Театър за деца и младежи*, след нашето гостуване.

Още по-уникалното в случая е, че тя не се примира само с граматичния театър за деца, а направила допълнителна двегодишна специализация в сферата на кукленото изкуство при Питър Шуман, основател на Bread and Puppets. Приета като преподавател по актьорско майсторство в CSUSB,